

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2007

MATAMAITIC – ARDLEIBHÉAL

PÁIPÉAR 1 (300 marc)

DÉARDAOIN, 7 MEITHEAMH – MAIDIN, 9:30 go dtí 12:00

Freagair **SÉ CHEIST** (50 marc an ceann).

RABHADH: Caillfear marcanna mura dtaispeántar go soiléir an obair riachtanach go léir.

Ba chóir na haonaid tomhais chuí a lua sna freagraí, nuair is ábhartha iad.

---

1. (a) Simpligh $\frac{x^2 - xy}{x^2 - y^2}$.
- (b) Bíodh $f(x) = x^2 + (k+1)x - k - 2$, áit ar tairiseach é k .
- (i) Faigh an luach ar k ar fíor ina leith go bhfuil fréamhacha cothroma ag $f(x) = 0$.
- (ii) Faigh, i dtéarmaí k , fréamhacha $f(x) = 0$.
- (iii) Faigh an raon luachanna ar k ar fíor ina leith go bhfuil an dá fhréamh deimhneach.
- (c) Is fachtóir é $(x+p)$ de $ax^2 + b$ agus de $ax^2 + bx - ac$, araon.
- (i) Taispeáin go bhfuil $p^2 = -\frac{b}{a}$ agus $p = \frac{-b - ac}{b}$.
- (ii) Uaidh sin, taispeáin go bhfuil $p^2 + p^3 = c$.
2. (a) Réitigh na cothromóidí comhuaineacha
- $$\begin{aligned}x + y + z &= 2 \\2x + y + z &= 3 \\x - 2y + 2z &= 15.\end{aligned}$$
- (b) Is iad α agus β fréamhacha na cothromóide $x^2 - 4x + 6 = 0$.
- (i) Faigh luach $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta}$.
- (ii) Faigh an chothromóid chearnach ar fréamhacha di $\frac{1}{\alpha}$ agus $\frac{1}{\beta}$.
- (c) (i) Cruthaigh go bhfuil $x + \frac{9}{x+2} \geq 4$, áit a bhfuil $x + 2 > 0$.
- (ii) Cruthaigh go bhfuil $x + \frac{9}{x+a} \geq 6 - a$, áit a bhfuil $x + a > 0$.

3. (a) Bíodh $A = \begin{pmatrix} \frac{1}{2} & \frac{1}{4} \\ 3 & \frac{3}{2} \end{pmatrix}$. Faigh $A^2 - 2A$.
- (b) Bíodh $z = -1 + i$, áit a bhfuil $i^2 = -1$.
- (i) Bain feidhm as teoirim De Moivre chun z^5 agus z^9 a luacháil.
- (ii) Taispeáin go bhfuil $z^5 + z^9 = 12z$.
- (c) (i) Faigh an dá uimhir choimpléascacha $a + bi$ ar fíor ina leith $(a + bi)^2 = 15 + 8i$.
- (ii) Réitigh an chothromóid $iz^2 + (2 - 3i)z + (-5 + 5i) = 0$.
4. (a) Taispeáin go bhfuil $\binom{n}{1} + \binom{n}{2} = \binom{n+1}{2}$ le haghaidh gach uimhir aiceanta $n \geq 2$.
- (b) Tá $u_1 = 5$ agus $u_{n+1} = \frac{n}{n+1}u_n$, le haghaidh gach $n \geq 1, n \in \mathbf{N}$.
- (i) Scríobh síos luach gach ceann díobh seo: u_2, u_3 , agus u_4 .
- (ii) Uaidh sin, trí bhreithniú, scríobh slonn le haghaidh u_n i dtéarmaí n .
- (iii) Bain feidhm as an ionduchtú chun do fhreagra ar chuid (ii) a fhíorú.
- (c) Tugtar suim an chéad n téarma de shraith mar $S_n = n^2 \log_e 3$.
- (i) Faigh an n ú téarma agus cruthaigh gur sraith chomhbhreise í an tsraith.
- (ii) Cé mhéad ceann de théarmaí na sraithe atá níos lú ná $12 \log_e 27$?

5. (a) Breac ar an uimhirlíne na luachanna ar x a shásaíonn an éagothromóid $|x + 1| \leq 2$, áit a bhfuil $x \in \mathbf{Z}$.
- (b) I bhforbairt $\left(2x - \frac{1}{x^2}\right)^9$,
- (i) faigh an téarma ginearálta
- (ii) faigh luach an téarma atá neamhspleách ar x .
- (c) Tugtar an nú téarma de shraith mar nx^n , áit a bhfuil $|x| < 1$.
- (i) Faigh slonn le haghaidh S_n , suim an chéad n téarma den tsraith.
- (ii) Uaidh sin, faigh an tsuim go héigríoch den tsraith.
6. (a) Dífreáil $\frac{x^2 - 1}{x^2 + 1}$ i leith x .
- (b) (i) Dífreáil $\frac{1}{x}$ i leith x ó bhunphrionsabail.
- (ii) Faigh cothromóid an tadhlaí le $y = \frac{1}{x}$ ag an bpointe $\left(2, \frac{1}{2}\right)$.
- (c) Bíodh $f(x) = \tan^{-1} \frac{x}{2}$ agus $g(x) = \tan^{-1} \frac{2}{x}$, le haghaidh $x > 0$.
- (i) Faigh $f'(x)$ agus $g'(x)$.
- (ii) Uaidh sin, taispeáin gur tairiseach é $f(x) + g(x)$.
- (iii) Faigh luach $f(x) + g(x)$.

7. (a) Agus tú ag glacadh le 1 mar an chéad gharluach ar fhréamh de $x^3 + 2x - 4 = 0$, bain feidhm as modh Newton-Raphson chun an dara garluach ar an bhfréamh sin a ríomh.

(b) (i) Faigh cothromóid an tadhlaí leis an gcuar $3x^2 + y^2 = 28$ ag an bpointe $(2, -4)$.

(ii) Tá $x = e^t \cos t$ agus $y = e^t \sin t$. Taispeáin go bhfuil $\frac{dy}{dx} = \frac{x+y}{x-y}$.

(c) Tá $f(x) = \log_e 3x - 3x$, áit a bhfuil $x > 0$.

(i) Taispeáin gur uasphointe logánta de $f(x)$ é $(\frac{1}{3}, -1)$.

(ii) Bain as sin nach dtrasnaíonn graf $f(x)$ an x -ais.

8. (a) Faigh (i) $\int x^3 dx$ (ii) $\int \frac{1}{x^3} dx$.

(b) (i) Luacháil $\int_0^4 x\sqrt{x^2+9} dx$.

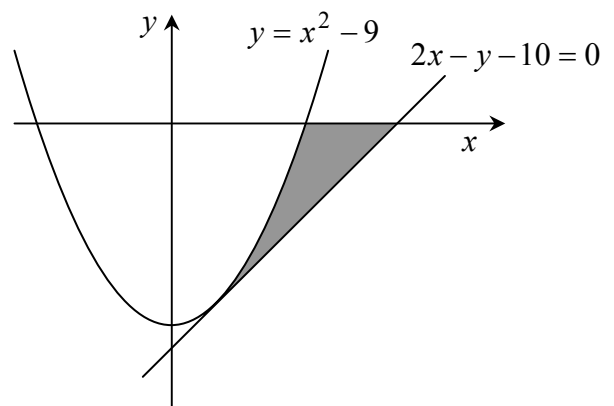
(ii) Is feidhm í f sa chaoi go bhfuil $f'(x) = 6 - \sin x$ agus $f\left(\frac{\pi}{3}\right) = 2\pi$.

Faigh $f(x)$.

(c) Tadhlaíonn an líne $2x - y - 10 = 0$ leis an gcuar $y = x^2 - 9$, mar a thaispeántar.

Tá an réigiún scáthaithe iata ag an líne, an gcuar agus an x -ais.

Ríomh achar an réigiúin sin.

Leathanach Bán